

Saa skal jeg gøre nogle enkelte Bemærkninger til det ærede Medlem for Veringe (Holm). Jeg skal dog ikke komme vidtløftigt ind paa dette Spørgsmaal; vi diskuterede det jo her ved 2den Behandling ret vidtløftigt, og jeg indrømmer, at det ærede Medlem var den, som førte det kraftigste og bedste Forsvar for det foreliggende Forslag; han førte det med den Kraft og Styrke, som han altid gør gældende, naar han taler for en Sag. Men jeg tror dog, at han gik lidt for vidt i adskillige af de Ytringer, han fremkom med. I alt Fald ligger der adskillig Misforstaaelse til Grund for hans Udtalelser. Jeg er fuldstændig enig med det ærede Medlem i, at man ikke skal tvinge Folk til Kirken; han talte en hel Del om det forkastelige, der var i at ville tvinge Folk til Kirken; han talte om det gode, der laa i, at Folk kom frivillig. Men det er aldeles unødvendigt her i denne Forbindelse at staa og udtale sig saa meget om dette; deri er jeg fuldstændig enig med det ærede Medlem; jeg har ikke et Øjeblik tænkt paa at ville tvinge noget Menneske til at indgaa deres Ægteskab i Kirken. Jeg vil have, at det skal være frit. Men hvorfor saa megen Tale om det forargelige og det forkastelige i at ville tvinge Folk; hverken jeg eller — det antager jeg — nogen anden i denne Sal vil tvinge Folk; jeg vil tværtimod have det frit, saa at kun de, som selv ønske det, komme til Kirken og indgaa deres Ægteskab der. Men saa siger det ærede Medlem, at det er særlig for Kirkens Skyld, det er ene og alene for Kirkens Skyld, at man skal gennemføre den her foreslaaede Ordning. Ja, men naar det skal være en saadan Livsbetingelse for Kirken, er det dog mærkeligt nok, at der ikke fra Kirkens Side rejses Krav paa det, og det ærede Medlem ved jo lige saa godt som jeg, at der kun i meget ringe Grad rejses et saadant Krav fra Kirkens Side. Det er kun ganske faa inden for Kirken, der rejse et saadant Krav, og det ærede Medlem ved godt, at samtlige Biskopper og de allerfleste Præster ere imod dette Lovforslag, og jeg antager, at det ærede Medlem er enig med mig i, at naar de allerfleste af Menigheden, af de Kristne her i Landet, ere Modstandere af Lovforslaget, saa er det mærkeligt nok, at man vil gennemføre det. Men det ærede Medlem kom meget let over dette, fordi han selvfølgelig ikke kan nægte det. Saa siger han: Nej, det er, fordi den store Masse af Kirkefolkene i deres Blindhed

gøre sig skyldig i den Vildfarelse at ville forlange den fakultative eller valgfri Ordning. Ja, det er jo en meget let Maade at komme fra det paa; med den blinde kan man jo ikke disputere om Farverne; det er umuligt. Og naar det ærede Medlem betragter alle os, som fra kirkelig Side ere imod denne Lov, som hildede i Vildfarelse og slaaede med Blindhed, er der ikke mere at diskutere om paa dette Omraade. — Saa er der ogsaa blevet henvist til Forholdene i Sønderjylland; det har den ærede Minister gjort, og det har ogsaa andre Talere gjort her. De have henvist til, at det netop skulde være et Bevis for, at det tvungne borgerlige Ægteskab var det heldigste, at det i Sønderjylland ikke havde bragt Folk fra Kirken. Men jeg tror, at der dernede er Forhold til Stede, som vi ikke kunne sammenligne med Forholdene her i Landet. Thi vi maa huske paa, at nede i Sønderjylland betragtes netop dette, at de skulle indgaa tvungent borgerligt Ægteskab, af den store Del af Befolkningen som et Indgreb i deres Frihed, som en Tvang fra Preussens Side, som de maa finde sig i, naar de ville indgaa Ægteskab; men de ere ikke fornøjede med det borgerlige Ægteskab, men gaa bagefter omtrent alle sammen til Kirken. Og efter de Oplysninger, jeg har dernede fra, faar man ogsaa det bestemte Indtryk, at man fra Kirkens Side heller ikke betragter den borgerlige Ægteforening uden fra den formelle Side, thi saa vidt jeg ved, bliver der, naar de komme i Kirken bagefter, rettet det samme Spørgsmaal til dem, som der nu her til Lands rettes til Folk i Kirken: om de ville være Mand og Kone, om denne Kvinde vil have denne Mand, og denne Mand vil have denne Kvinde. Hvis det er Tilfældet, er det et Bevis paa, at de dernede betragte Ægteskabet som virkelig indgaaet i Kirken, og det er kun en formel borgerlig Side af Sagen, at det tyske Tvangsregimente paa lægger dem en Pligt til at indgaa Ægteskabet for en Ægteskabsforstander, men det er noget, som de ikke sætte Pris paa. Skal man tage Forholdene, saaledes som de ere i et frit Samfund, vil jeg henvise ærede Medlemmer her i Salen at se hen til de nordamerikanske Fristater, hvor de have Frihed, ja endogsaa fuld Frihed med Hensyn til Kristendom og Religion i det hele taget.

Der blev her sagt af den højtærede Minister og af det ærede Medlem for Veringe, at det danske Folketing vilde aldrig gaa ind paa, at der gives fuld Fri-